

Slovenski dom

Štev. 207.

V Ljubljani, v soboto, 12. septembra 1942-XX

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, LjubljanaConcessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo št. 837:

Ogledniški nastopi v Egiptu

Spet potopljena neka podmornica

Uradno vojno poročilo št. 837 pravi:
V Egiptu so delovali angleški ogledniki. Na letališčih v Mikabbi so italijanska letala metala rušilne in zažigalne bombe.
Italijanske lahke pomorske enote so napadle in potopile neko angleško podmornico.

Bitka pri Stalingradu divja dalje

Nemške čete so dosegle Volgo tudi južno od Stalingrada — Nove ozemeljske osvojitve pri Novorosijsku in ob Tereku

Hitlerjev glavni stan, 12. septembra. Nemško vrhovno poveljstvo je včeraj objavilo tole uradno vojno poročilo.

Pri Novorosijsku in na odseku ob Tereku pridobiva napad nemških in zavezniških čet v težkih bojih nova ozemlja.

Na trdnjanskem bojišču pri Stalingradu se bitka nadaljuje. V hudih bojih so bile predre utrjene naprave južno od mesta in sedaj so čete tudi tam dosegle Volgo. Razbremenjeni sovjetski napadi so se izjalovili. Oddelki bojnih letal s oizvedli hude napade na težišča sovjetskega odpora in obstreljevala zbirališča sovjetskih čet.

Okrog Rževa je prišlo do nemških krajevnih napadov. Sovjetski protinapadi so bili odbiti s krvavimi izgubami in je bilo uničenih 22 oklepnikov.

Južno od Ladoškega jezera in pred Leningradom so se izjalovili ponovni sovjetski napadi. Pri novem poskusu, da bi prekorčili reko Nevo, je bilo uničenih 26 sovjetskih čolnov.

Po posameznih brezuspešnih dnevnih motilnih poletih so oddelki angleškega letalstva pretekle noč napadla več krajev v zapadni Nemčiji. Zlasti v stanovanjskih predelih mesta Düsseldorfa so nastali številni požari ter stvarna škoda in poškodbe na poslopih. Civilno prebivalstvo je imelo izgube. Po dosedanjih poročilih so nočni lovci in protiletalski topničarji sestrelili 31 izmed napadajočih letal. Poleg tega so nad Rokavom, nad Severnim morjem in

nad Nemškim zalivom lahke nemške pomorske obojene sile in mornariško letalstvo sestrelile še trije angleški letal.

Nemška lahka bojna letala so ob angleški obali z bombo zadela angleško stražno ladjo, tako da je ostala težko poškodovana na morju.

Pri napadu angleških hitrih čolnov na nemško skupino ladij v Rokavu so zaščitni oddelki ladijske skupine tako hudo poškodovali enega čolnov, da je treba računati z njegovo izgubo. Nadaljnji čolni so bili poškodovani.

Nočni lovski oddelki nemškega letalstva je pretekle noč dosegel 100. zmago.

Berlin, 12. sept. s. Tri velike bitke divjajo na vzhodnem bojišču: pri Stalingradu, ob Kavka-

zu in pri Rževu. Vse tri se ugodno razvijajo za nemške sile. Tudi južno od Stalingrada je bila dosežena Volga. Ta dogodek označujejo v berlinskih vojaških krogih kot najboljšo napoved za ugoden razvoj velike bitke v bližnji bodočnosti. Napadajoče čete stalno pridobivajo na ozemlju, sovjetske izgube pa so vedno občutnejše. Razbremenjevalni napad, ki so ga Sovjeti naredili pri Rževu, ni rodil nobenega uspeha. Pravijo pa, da so nemške čete v krajevnih nastopih pri Rževu dosegle značilne uspehe. Na kavkaskem bojišču so tako pri Tereku kakor tudi jugovzhodno in vzhodno od Novorosijska nemške in zavezniške sile napredovale. Posebno poudarjajo v Berlinu pomen letalskih in kopenskih napadov na sovjetske čete, ki se umikajo proti Tuabsi.

Obupni ruski poskusi, da bi omilili pritisk na Stalingrad

Donsko bojišče, 12. sept. s. Dragoceno sodelovanje med našimi letalskimi oddelki, razmeščeni po raznih točkah vzhodnega bojišča, se je izkazalo zadnje dni v ostrih spopadih, ki so jih imele italijanske čete na donskem odseku. Četudi je bil sovražnik večkrat s krvavimi izgubami zavrnjen, je z novimi silami ponovil napade v brezupnem poskusu, da bi popravil svoje postojanke. Toda, zadel je ob trdno črto italijanskih vojakov in vsi njegovi napadali poskusi so gladko spodleteli. Letalstvo je posegalo v kopenske boje. Ogledniški oddelki so nadzorovali sovražnikovo premikanja, bodisi v zaledju neposrednega bojišča, bodisi daleč zadaj, bombniška letala pa so obdelovala zbirališča čet, cestna križišča, oskrbovalne poti in sovjetske postojanke. Naši lovski oddelki so stalno obdelovali nebo nad prizoriščem bojev in so onemogočili sleherne akcije sovražnega letalstva. V enem skupnem napadu, ki so ga Sovjeti sprožili, so tri skupine lovcov, letec v višini 3000 m nad našimi črtami, postale pozor-

ne na močan ogenj lahkega topništva in so se drzno vrgle nižje brez ozira na silovit protiletalski ogenj, streljanje avtomatičnega orožja in lahkih topov. Ponovno so poleteli lovci nad sovražnikove sile, ki so se zbirale na valovitem ozemlju. Naši piloti so z učinkom s strojnimi obdelovali sovjetsko pehoto in jo razpršili. Tako je bil sovjetski napad že v krali zadušen, kajti zaradi hudih izgub, povzročenih po italijanskih letalcih, so bili Sovjeti prisiljeni umakniti se nazaj na svoje izhodiščne postojanke.

Rim, 12. sept. s. »Daily Herald« objavlja dopis svojega moskovskega dopisnika Ronald Pathewsa, ki pravi, da se Stalingrad nahaja v smrtni nevarnosti. Lahko se reče, da bi le čudež mogel to mesto rešiti. To je sicer nekoliko pretirano rečeno, vendar je izredno blizu resnici. Če bo Stalingrad padel, bodo posledice za Ruze z vojaškega stališča ogromne. Mislim, pristavljati dopisnik dalje, da je moja dolžnost, da svojim bralcem predočim posledice te izgube, ki bi zadele zavezniške in njihovo stvar v bližnjih mesecih in letih, posebno pa britansko in ameriško mladino. Nobene bajke niso narodi angleškega jezika vzdrževali z večjo verno, kakor tisto o neizbrljivi človeških silah Sovjetske Rusije. Zmerom se je govorilo, da ruski umik nima nobenih hudih posledic, kajti država je tako prostrana, da lahko zmerom dobavi potrebne rezerve za ponovno zavzetje zasedenih ozemelj. Dopisnik pravi končno: »Ako bi Stalingrad padel, potem Rusija ne bo imela na razpolago nobenih večjih človeških rezerv več.«

Duce na gasilskih vajah v Nettuniji

Nettunia, 12. septembra. s. Duce si je ogledal požarne vaje v pristaniščih, ki so jih imeli v Nettuniji. Zbor gasilcev, preurejen po vladi na narodni osnovi ter obdarovan z izdatnimi sredstvi in zelo izbranim osebjem, je Duceju podal sijajen dokaz o svojem temeljitim znanju tudi glede gašenja požarov po pristaniščih. V vodah pred pristaniščem je bila razporejena skupina najpopolnejših motornih čolnov z brizgalnimi napravami proti požarom, ki so bili nedavno zgrajeni po Ducejevi volji in imajo večjo črpalno silo, boljše opremo in večjo hitrost, tako da tudi v tej stroki Italija gladko prekaša podobne ureditve drugih večjih držav. Novi motorni čolni proti požarom ne delujejo samo v pristaniščih, marveč lahko opravljajo svoje delo tudi na odprtem morju, tako da se takoj približajo ladjam, ki so javile, da je na njih izbruhnil požar. Posadke so zelo skrbno odbrali, poprej pa so zanje imeli posebne tečaje. V bližini pristaniškega pomola je privezan čoln s skupino gasilcev in večimi podvodnimi reševalci.

Na obrežju so razvrščene številne črpalke in motorne brizgalke. Duce je dospel na nettunsko postajo ob 17.15. Spremljali so ga tajnik stranke, prometni minister, podtajnik notranjega ministrstva ter mornariški podtajnik. Potem ko ga je sprejel prefekt, je takoj stopil v avtomobil, ki je počasi krenil proti pristanišču. Vse meščanstvo se je zbralo ob cesti, po kateri se je moral voziti Ducejev avtomobil na poti do določenega pristaniškega pomola ter ga toplo pozdravljalo. Ko je Duce dospel tja, je stopil na motorno ladjo ter odplul na odprto morje, da bi tam pregledal motorne čolne z brizgalnimi napravami proti požarom. Potem se je vrnil na kopno ter bil pri gašenju požara, ki so ga za vajo povzročili na motorni jadrnici in dveh ladjicah, tako da so hkrati morale nastopiti motorne brizgalne, zadržane na odprtem morju, ter črpalke in motorne brizgalne ob obrežju. Potem je bil še pri vaji podvodnega reševanja. Vsi prikazi so potekali v najpopolnejšem redu in pokazale dovršeno znanje posadk. Duce je bil vidno zadovoljen s tehnično

opremo protipožarne službe v pristaniščih, kakor so mu dokazale kratke vaje ob morju, ter svoje zadovoljstvo izrazil podtajniku notranjega ministrstva in glavnemu ravnatelju protipožarne službe. Nato je Duce ob toplem pozdravljanju prebivalstva zapustil Nettunijo.

Vrnitev generala Galbiatija z ruskega bojišča v Berlin

Za bojnimi črtami je pregledal oddelke črnih srajc, ki so dali duška svojemu navdušenju za Duceja

Berlin, 12. sept. s. Včeraj popoldne se je vrnil iz Führerjevega glavnega stana v Berlin načelnik generalnega štaba prostovoljske fašistične milice general Galbiati v spremstvu generalnih konzulov Romagialija in Giua ter načelnika generalnega štaba »SA«-oddelkov Viktorja Lutzeja. Na letališču Tempelhof je visoke častnike fašistične milice sprejela skupina tovarišev narodno-socialistične milice, berlinski gauleiter Goerlitz ter zastopniki nemškega zunanjega in drugih ministrstev. Italijanski veleposlanik Alfieri je bil na letališču navzoč z generalnim vojaškim pribojnikom Marraejem, vsem osebjem veleposlaništva ter nadzornikom fašistov za Nemčijo s skupino črnih srajc.

Se isto popoldne sta se general Galbiati in načelnik generalnega štaba »SA«-oddelkov Viktor Lutze podala na italijansko veleposlaništvo, kjer je Eks. Alfieri priredil njemu na čast tovariški sprejem, ki so se ga udeležili drugi zastopniki narodno-socialistične stranke, organizacij in oddelkov, zastopniki iz raznih nemških ministrstev ter obojestranskih sil z berlinskim vojaškim poveljnikom generalom Hasejem na čelu. Med drugimi so bili navzoči tudi državni tajnik Tschammer und Osten, načelnik nemških vojnih invalidov Oberlinder, načelnik berlinske policije Helldorf,

načelnik ceremonijala v nemškem zunanjem ministrstvu baron Dornberg, načelnik škofnega urada v nemškem zunanjem ministrstvu Schmidt.

General Galbiati je za časa svojega obiska na ruskem bojišču pregledal oddelke črnih srajc, od katerih so bili nekateri tik za prvimi bojnimi črtami. Moštvo teh oddelkov je pokazalo popolno telesno in duševno moč, ki je na navzočne nemške častnike vzbudila globok vtis. Ko so ti oddelki, ki so že leto dni na bojišču, zagledali Ducejevega zastopnika, so dali duška svojemu navdušenju za revolucionarno stvar.

Vesti 12. septembra

Bolgarsko-romunska trgovinska pogajanja so se v Sofiji končala uspešno. V ponedeljek bo ta pogodba najbrž slesovno podpisana.

Potniški vlak in neka lokomotiva sta trčila blizu Bilbaoja v Spaniji. Obe lokomotivi sta se razbili, čez nasip pa je padel tudi vagon s potniki. Nesreča je zahtevala dva mrtva, sedem hudo ranjenih in več lažje ranjenih.

Glede ameriškega prodiranja v južnoameriške republike, pravijo japonski listi, da skušajo Združene države v imenu »dobre sosesčine« vzeti majhnim državam važne kraje, ker se ne upajo naskočiti tista področja, katere so jim izrgali Japonci.

Na zasedanju vladne večine bolgarskega parlamenta je predsednik Filov govoril o bolgarski zunanji politiki in posebej poudarjal, da so se izboljšali odnosi s Turčijo. Na splošno pa se Bolgarija drži tiste smeri, ki je za uspeh Bolgarije najboljše, namreč trdne zveze s silami Osi.

Omejitve v porabi papirja je uvedla angleška vlada. Za zasebno, trgovsko in prado dopisovanje bodo zmanjšali obseg in obliko pol. V restavracijah in gostinah ne bo več jedilnih listov. Prepovedano bo tudi izdelovanje kolektarjev, igralskih kart pa bodo smeli izdelati le določeno količino.

Otok bankovev v Angliji se je povečal za 1 milijon 400 tisoč šterlingov. Celotni obtok bankovev znaša sedaj 830 milijonov funtov šterlingov.

V zvezi s francosko-angleškimi boji na Madagaskarju je včeraj državni šef Francije, maršal Petain, sprejel na razgovor predsednika francoske vlade Lavalja in vrhovnega poveljnika francoskih kopenskih sil v Afriki, generala Juina.

Vsi nemški dijaki so zaposleni z delom za vojno po vseh pokrajinah Nemčije kot specialisti ali navadni delavci. Zaradi tega prispevka v delu, zlasti dijakinj, lahko na tisoče delavk, predvsem žena, uživa daljše počitnice in se lahko boljše posveča skrbi za svoje domove.

Vrednost argentinskega izvoza je v prvih osmih mesecih letošnjega leta znašala 1.206 milijonov pezovov, to je 24 odstotkov več kakor lanskoli leto.

Poveljnikoma lovskih skupin, kapitanu Wilekeju in kapitanu Münchebergu, je Hitler podelil hrastov list k železnemu križu zaradi posebnih zaslug.

Bolgarsko odposlanstvo potuje v Rim

Sofija, 12. sept. s. V najkrajšem času bo v Rim odpotovalo bolgarsko odposlanstvo, ki bo s pristojnimi italijanskimi oblastmi razpravljalo o obsegu trgovinske izmenjave med obema državama za prihodnje leto. Odposlanstvo bo vodil podravatelj za zunanjo trgovino Čerjajev. V odposlanstvu bodo predstavniki kmetijskega ministrstva, zunanjega ministrstva in narodne banke. Proti koncu tekočega meseca pa bo odšel v Rim na uradni obisk bolgarski trgovinski minister Zaharijev in bo gost ministra Riccardija.

Umor irskega policijskega uradnika

Lizbona, 12. sept. s. Pretekle noč je bil v predmestjih Dublina na tajinstven način umorjen podčastnik irske policije neki O'Brien. Dva zakrknana moška sta počakala O'Briena, ko se je vrnil na svoj dom in ga podrla z revolverskimi strelji. Več slučajnih potnikov je planilo za morilcema, vendar se jim ni posrečilo ujeti ju. Drugi ljudje so skočili k ranjencu, toda vsaka pomoč je bila že zaman. Nesrečni policijski podčastnik je bil zadet v srce in je kmalu izdihnil. Zločin je naredil na prebivalstvo močan vtis. Listi se omejujejo le na poročila o pričetku preiskave. Da bi izsledili morilca, je bila razpisana nagrada 5000 funtov za tistega, ki bi mogel dati kakršnekoli podatke za izsleditev. Ubiti O'Brien je bil v Dublinu znan posebno med domoljubnimi organizacijami, kjer je imel veliko prijateljev. Zdi se, da je nedavno opozoril voditelje irske republikanske vojske na neke ljudi, ki so bili angleški vojnini in se jim je posrečilo vrniti se v vrste njihove organizacije. Vse kaže, da je bil pokojnik žrtev svoje- ga domoljubnega prepričanja.

Nemški gospodarski minister Funk je odpotoval iz Budimpešte, kjer je vodil trgovinska in finančna pogajanja, v Berlin. Madžarski politični krogi pravijo, da so se razgovori ugodno končali.

Mednarodni obrtniški zvezi, ki ima sedež v Rimu, so se soglasno pridružili tudi slovaški obrtniki. Na njihovem zborovanju, na katerem so sklepali o priključitvi, je govoril tudi predsednik republike Tiso.

Komunisti in vojski 4. armade so se spopadli blizu Čungčiangja. Bitka je trajala osem dni in se je končala z velikimi izgubami na obeh straneh. Do spopada je prišlo zaradi spora med voditelji obeh strani, kdo bo imel odločilni vpliv v pokrajini Hupek.

Ustanovitev ministrstva za veliko Azijo je potrdila japonska vlada, obenem pa je izdala posebno pooblastila predsedniku vlade in pristojnim ministrom glede oblasti nad Korejo in Formoso.

Le od angleške strani preti Indiji nevarnost

Borec za indijsko neodvisnost Bose bo govoril v Berlinu o tem vprašanju

Bangkok, 12. sept. s. Prihajajo poročila o spopadih, do katerih je prišlo v raznih indijskih krajih, posebno pa v pokrajini Santal Darganas in v pokrajini Ithar, kjer so čete streljale na množico. Število žrtev še ni znano. Do novih aretacij je prišlo v Carachiju. Uprava združenih pokrajin objavlja, da sta bila umorjena dva policijska častnika in več agentov ob priliki neke protestne demonstracije proti izvedbi kazni. V Alahabadu je policija prišla skupine ljudi, ki so se zbrali na sestanek. Indijka Gandhi, hčerka Nehruja, in njen mož Jorez Gandhi, ki bi morala imeti govor, sta bila prijeta skupaj z več osebami. Za vsa mesta je bila določena policijska ura od 19.30 zvečer do 6 zjutraj. V Bombayju je bil aretiran neki študent, ki je z balkona neke hiše nagovarjal množico, naj protestira proti aretaciji Gandhija in članov kongresne stranke.

Berlin, 12. sept. s. V berlinskih političnih krogih označujejo Churchillove izjave o Indiji kot izrazit primer znane taktike »razdvajaj in gospoduj«. V zunanjem ministrstvu so poudarjali, da Churchill še vedno poskuša obošati na veliki zvon načela svobode in neodvisnosti Indije, za katerih uresničenje pa se sile Osi in Japonske v mehak skrajnih možnostih zavzemajo z veliko večjo energijo. V tej zvezi je bilo objavljeno, da bo imel ob priliki prve seje nemško-indijskega združenja, ki se je šele ustanovilo, govor nacionalistični vodja Čandra Bose, ki bo ponovno prevzel obrambo teh načel. Listi pišejo, da zveni Churchillov parlamentarni govor kot težka grožnja za Indijo. Indija, piše list »Nachtausgabe«, je že svoječasno dala svoj odgovor Churchillju. Danes pa so lahko Indijci po izjavah angleškega

predsednika vlade še bolj kot prej prepričani, da jim edina velika nevarnost, katere se je treba bati, preti od angleške strani.

Nemška odlikovanja za italijanske letalce

Sredozemsko bojišče, 12. sept. s. Dopisnik agencije Stefani javlja:

Posebni Hitlerjev odposlanec je izročil odlikovanje nemškega orla pilotu majorju Grinaldu Casaluovu, poročniku telegrafistu Decriu in naredniku telegrafistu Martinezu za dejansko podporo in sodelovanje pri delovanju nemških sil.

Nemški tisk o angleškem napadu na Madagaskar

Berlin, 12. septembra. s. Novi angleški napad na Madagaskar je v berlinskih političnih in novinarskih krogih vzbudil zelo hudo ogorčenje. List »DAZ« poudarja, kako značilno je, da se ta napad, kakor priznava angleško uradno poročilo samo, opira na privoljenje Združenih držav. Medtem ko so v Vichyju pogajanja med ameriškim odpravnikom poslov v Franciji in francosko vlado glede bombardiranja francoskih mest, ista ameriška vlada, ki ima še diplomatske stike s Francijo, daje brezpogojen pristanelek na vojaški nastop svoje zaveznice, ki s silo krši svobodo in celotnost francoskega ozemlja. List »Börsenzeitung« pa dostavlja, da bodo Francozi zdaj dokončno lahko spoznali politično ravnanje Churchilllovo, ki ga bo treba odpraviti za vso bodočnost.

Vedno več odkritij o komunističnih zločinstvih

Včeraj so izkopali v neki krimski jami več trupel, ki so ležala druga nad drugim

Nepopisno je srce ljudstva na partizane. Kako strašno je poslušati obtožbe, ki jih izgovarja slovensko ljudstvo nad tistimi »vodilniki« Ljubljani, ki so poslali te partizanske tolpe na njihovo zločinsko delo in njihovu morilnemu delu ploskali, ko je tekla naša kri.

Brali smo o strahotah v Mehiki, o grozodejstvih v Rusiji in v Španiji, pa smo menili, da je to le bajka, sama protikomunistična propaganda. Sedaj to niso več bajke, ampak dejstva, ki jih je moralo doživeti ljudstvo. Na dan prihajajo dan za dnem strašnejša odkritja o groznih zločinstvih in mučenjih naših ljudi. Tem so partizani rezali nosove, jezike, izdirali oči, rezali glave, nosečim materam v telesu ubijali nerojeno dete, lomili kosti, s kamenjem razbijali lobanje, živim parali trebuh in vlekli čreva iz njih, počasi rezali iz njihovih teles kose mesa, živim rezali spolovila, še žive pokončavali, žive metali v brezna itd. To so samo načini mučenja, ki so prišli v javnost, sam Bog pa ve, koliko je bilo še trpljenje onih, za katere ne bi nihče izvedel, kaj je znano, da je bil posebne milosti deležen vsi, ki je bil ustreljen.

Na stotine novih grobov

Marsikateri Ljubljani skoraj verjeti ne more, da je do sedaj v evidenci že nad 1500 umorjenih. Okrog Roba so našli okrog 150 takih grobov, poleg onih 200, ki so jih našli v krimskem področju. V Grčaricah nad Dolenjo vasjo so našli 45 grobov. O teh grobovih so že prišle tudi fotografije. Pri Borovcu na Ravnah je v jamah, kamor so metali komunisti trupla, na stotine nesrečnejših. Tja notri so vrgli tudi dolenjevaškega trgovca Rigelja, kateremu so preli odrezali nos, jezik in spolovila. Končno so ga poslali v jama s tremi streli.

Poveljnik »Dako« - Semič Stanko

Prispela so poročila o grozodejstvih poveljnika »Dakija«, pekoveškega pomočnika Semiča St. iz Velikega Vrha na Blokah Morilec ima 27 let. Od 15. do 20. leta je kradel, bil nato jugoslovanski vojaški begunec, nato španski borec — nato na poveljnik bloškega komunističnega odreda v činu majorja. Ima na vesti vse umore okoli Blok, sodeloval pa je tudi pri zločinstvih v Sodrščici in v Ribniški dolini. Nekaj časa je bil tudi poveljnik neke čete v krimskega bataljona.

Marnov bataljon se je vdal

Znani krščansko-socialistični ideolog akademik Marn je poveljeval nekemu bataljonu pri Dobrem polju. Njegov bataljon, po številu 238 partizanov, se je vdal italijanskim vojakom v bližini Velikih Lašč. Vojaki so zajeli z njim vred 188 pušk, 6 mitraljez, 3 motorje, 2 tovorna avtomobila in 1 možnar. Politični komisar se je predal upiral, zato so njega in 4 komandirje čet partizani sami, stalno zasledovani, ustrelili, potem pa se vdali.

Najdba pod Krimom in v Iškem Vintgarju

V Iškem Vintgarju so našli v neki duplini 14 moških trupel in 5 žensk, ki so jih pobili partizani. V sosedni duplini so našli pri nadaljnjem zasledovanju zalogo orožja in pokvarjene hrane. Včeraj so izkopali v krimski jami večje število trupel.

Povše in njegov imenik

Znani partizan Povše iz Novega mesta, katerega so ujeli italijanski vojaki in ga odpeljali v Mokronog, je nosil s seboj imenik trgovcev iz Novega mesta, Tržiča in Mokronoga. Od teh je priložno zbiral prispevke za partizane. Bil je obsojen na smrt, pred justifikacijo pa se je obesil. Po izjavi partizanov je pogrešani učiteljčnik Pavčič pokopan na Orlah.

6 partizank so ujeli

Med zajetimi partizani blizu Velikih Lašč, ki so jih pripeljali v Ljubljano, je bilo tudi 6

deklet, oblečenih v moške hlače in z opasčem. Na ljubljanskem kolodvoru so vzbudile veliko zanimanje. Med njimi je bilo dekle znanega Ljubljaničana.

Partizanke so se odlikovale po posebni krutosti. V St. Jurju so poizvedovale za prosvetno delavko Debeljakovo Marijo. Po njo je prišel zloglasni Rebolj iz Grosuplja, ki jo je tudi sam ubil.

Koncert violinskega virtuozu Karla Rupla

Glasbena Matica je pričela letošnji koncertni sezono z violinskim koncertom domačega violinskega virtuozu Karla Rupla, ki je nastopil z izbranim, ljubljanskemu občinstvu dokaj neznanim sporedom. V skoraj razprodani dvorani je občinstvo doživelo lep umetniški užitek ter nagradilo izvajalca g. Rupla in njegovo spremljevalko g. Zoro Zarnikovo z navdušenim odobravanjem in cvetjem.

Kot prvo točko si je izbral virtuoz Veracinijevo Sonato — mi minore — e-mol, ki je bila prvič predvajana v Ljubljani. G. Rupel je do kazal dober okus z izborom tega dela, ki ga je podal tehnično in muzikalno dovršeno. Bachova kompozicija: Adagio iz prve sonate za violino solo je bila podana zelo dobro. Temperamentna »Lalo-va« španska simfonija je doživela pri občinstvu, po zaslugi dobrega izvajanja g. Rupla, zelo velik uspeh.

Tartinijeve variacije na Corellijev tema je podal mojster v vseh glasbenih slogih z rutino in

Ljubljanski podžupan za pravilni, lahko umljiv jezik

Te dni je ljubljanski podžupan comm. dr. Salvator Tranchida, ki v odsotnosti župana, generala Leona Rupnika, opravlja županske posle, izdal okrožnico vsem načelnikom mestnih uradov in podjetij, ki bo zanimala tudi našo širšo javnost, saj okrožnica s svojo vsebino odkriva ne samo visoko kulturno podžupanovo, temveč tudi njegovo prav dobrohotno skrb za lepoto in pravilnost slovenskega jezika ter resno prizadevanje za čim boljše sporazumevanje italijanskih krogov s slovenskim prebivalstvom.

Posebno pozornost bo pa okrožnica zbudila zaradi svoje zahteve po jasnem, tudi preprostemu človeku lahko umljivem uradnem jeziku.

Mnogo spisov je dospelo na mojo mizo v dveh mesecih dela, piše podžupan comm. dr. Tranchida v uvodu, posebno pa omenja prevode iz slovensčine v italijansko.

Kar se tiče oddekov, ugotavlja, da se mnogo piše, ker je poročanje zelo dolgovечно. Zato: proč z odvečnimi besedami pri izražanju misli! Kratko — brez nepotrebnega ali odvečnega ponavljanja — jasnost, natančnost naj označujejo sleherni poročilo ali naznanilo, pa pisec ne bo tratil časa, bralec se ne bo utrujal ter bo vprašanje lahko brž domel, ne da bi mu bil potreben duševni napor.

Slog naj bo preprost, ne zavij, to pa — ne glede na vsakršne druge preudarke — tudi za tekdaj, da bo prevajalcem v italijansko lahko v resnici podati zamisel, izraženo v slovensčini.

Proč predvsem z okorelo birokratično obliko!

Treba je odpraviti stereotipne fraze, pač pa skušamo napraviti dopis prijeten piscu in bralec. Pri tem gre za duševno vajo, ki je hkrati znak kulture.

Priporočam torej — ker sem bil opozorjen na to, saj slovensčine ne poznam — da nikdar ne pišete prenatrpano in vedno pazite na čistost svojega jezika.

Kar se pa tiče prevajalcev ugotavlja ljubljanski podžupan, da je prevajanje preveč doslovno ter so zato prevodi večkrat težko umljivi.

Tako prevajanje je zelo napak, zakaj zgradba jezika in izvestne rečenice so v različnih jezikih različne. Treba je dognati smisel, pomen besedi, dojeti zamisel pisarja, da ji

Poveljstvo napadalnega oddelka črnih sraje proti zločinskemu obrekovanju

Ljubljana, 12. sept.

Poveljstvo napadalnega oddelka črnih sraje je sklenil ovaditi vojaškemu sodišču neko Trček Ano, N. ter Josipine, rojene v Ljubljani in stanujoče na Tržaški cesti št. 5, ker je zakrivila zločin obrekovanja.

Trčkova je namreč ovajala Slovence, o katerih je vedela, da niso krivi, ter jim pripisovala posest orožja, streliva in komunističnega propa-

gandnega materiala. To je delala z namenom, da bi bile obsojene osebe, katerim je bila dolžna za denar, do katerega je prišla v zadnjem času na sleparski način.

V težkih casih se običajno pojavljajo v človeški družbi ljudje, ki izkoriščajo obstoječe prilike za nizke, osebne koristi. Pri tem ne pomišljajo na težke, neprijetne posledice, ki jih lahko ima to njihovo ravnanje za druge ljudi. Zaradi tega je takšno ravnanje sebičnih duš obsojeno vredno, saj postanejo ne redko popolnoma nedolžni pošteni ljudje žrtve njihovega obrekovanja in sleparskih nagonov. Vsa javnost bo zaradi tega z odobravanjem sprejela odločitev Poveljstva napadalnega oddelka črnih sraje, da izroči Ano Trčkovo vojaškemu sodišču, hoteč s tem posvariti njej sorodne elemente, naj si v bodoče dobro premislijo takšno nepošteno ravnanje.

Prehranjevalni zavod bo začel dne 12. t. m. razdeljevati krompir in sicer po 2 kg na A odrezek septembraških živiliških nakaznic. Ker pa krompirja še ni dovolj za vse prebivalstvo, naj trgovci nakazano količino razdelje sorazmerno vsem svojim odjemalcem. V kratkem pa pričakujemo uvoz novih količin in bodo vsi potrošniki prejeli brez nadaljnega zgoraj navedeno količino.

K Mariji pomočnici na Rakovnik vabi za jutri popoldne može in fante ljubljanske Moške kongregacije v Križankah. Pričetek pobožnosti točno ob 5. uri.

Ravnateljstvo IV. moške realne gimnazije v Ljubljani sporoča, da bodo izpiti v jesenskem roku po sledečem razporedu: Popravni in razredni izpiti za razrede I.—III. in V.—VII. 16. in 17. septembra; vsi tečajni izpiti 18.—22. sept.; nižji tečajni izpiti 18.—21. sept.; privatni izpiti od 18. sept. dalje; sprejem izpiti 25. in 26. sept. začetek vsakokrat ob 8. Natančni sporedi so objavljeni poleg ravnateljstve pisarne. Učenci, ki stanujejo zunaj črte, naj si pravočasno preskrbe propustnice, vsi pa, ki bodo delali pismene izpite, naj prinese s seboj pisalne potrebščine. Seja vsega učiteljskega zbora bo dne 15. septembra ob 9.

Ravnateljstvo drž. klas. gimn. sporoča, da se bodo vršili vsi izpiti na uršulinski meščanski šoli v Nunki ulici, in sicer po temle redu: a) sprejemni predvidoma dne 18. in 19. septembra, b) popravni za četrtšolce 21., vsi drugi pa od 22. septem. dalje, c) tečajni v dneh po 21. sept. Natančni razpored visi v veži uršul. meščanske šole. Kdor stanuje izven varnostnega mestnega pasu, naj si dobi pravočasno prepustnico. — Ravnateljstvo.

Športni drobci

Najboljši hrvaški namizni teniški igralci se pridno pripravljajo na bližnje gostovanje, ko bodo odšli na Dunaj, kjer se bodo srečali z najboljšimi nemškimi igralci. Od Hrvatov bodo odšli najbrže tile igralci na težko preizkušnjo: brata Dolinarja, Zrinic in Blaži. Morda se bo ta postava do odhoda še kaj spremenila, vendar pa je le malo verjetno, saj so omenjeni res najboljši, kar premore hrvaški namizni tenis. Srečanje med Nemci in Hrvati bo še ta mesec.

Nogometno vodstvo zagrebskega Gradjanskega se že delj časa dogovarja z nekaterimi nemškimi športnimi trenerji, naj bi kateri od njih prišel v Zagreb, kjer bi prevzel trenersko mesto. Pogajanja so v polnem teku in je pričakovati, da bo dozdajšnjemu vestnemu in uspešnemu trenerju Bukovju kmalu sledil drug trener.

Pred dnevi so madžarski kolesarji priredili dvodnevno dirko, katere proga je vodila iz Budimpešte do Blatnega jezera in še malo dalje. Zmagal je Gere, član Poštnega kluba, drugi je bil Eles, tretji Karaki itd. Pri juniorjih, ki so vozili le na progi 100 km, pa je zmagal Kiss od budimpeštanskega kluba Kispesti, drugi pa je bil Faludi. Casi, ki so jih dosegli tako juniorji kot seniorji, so bili povprečni.

Številni prijatelji in obhodovalci nemškega boksarja težke kategorije Maksa Schmelinga so še do zadnjega vedno upali, da bodo še imeli priliko videti svojega ljubljena v ringu. Zdaj pa so njihovi upi splavali po vodi. Schmeling ni namreč več obnovil svoje boksarske licence, kar praktično pomeni, da je dal boksarskim rokavicam slovo. Na Schmelinga bo športnike spominjalo le dobro ime, ki si ga je pridobil v teku svoje uspešne boksarske kariere.

Jutri se bosta v Genovi srečali plavalni reprezentanci Nemčije in Italije. Razen plavanja bodo tekmovali seveda tudi v skokih in waterpolu. Za waterpolo so vzeli Nemci s seboj moštvo LSV iz Berlina, ki pa je okrepljeno z nekaterimi dobrimi igralci drugih klubov. Obetajo se dobri rezultati, čeprav bodo pri Nemcih manjkali nekateri dobri plavalci za progi 400 m in 1500 m

IL BUCATO IMMEDIATO

Quando voi usate Giglio per il vostro bucato, bastano 10 minuti per gli indumenti delicati e 25 minuti per lavare quelli di colore. Durante la notte, mentre voi dormite, Giglio lava per voi la vostra biancheria.

TAKOJ OPERETE

Se uporabljate pri pranju Giglio. Zadoštuje 10 minut, da so oprane nežne tkanine in 25 minut za harvane. Čez noč, ko vi spite, pere Giglio vaše perilo mesto vas.

GIGLIO

AUTOBUCATO ITALIANO

Italijansko samopranje

INDUSTRIE RIUNITE L. BERTONCINI BERGAMO

S. S. van Dyne:

ZAGONETNA SMRT

KRIMINALNI ROMAN

GOSPODA BENSONA

Markham si je vzel k srcu Vancejeve besede in se potolažil; toda zato še ni bil nič manj pripravljen, da je stotnik kriv zločina. Za nekaj trenutkov se je zamislil Nato pa se je zadelo, kakor da se je odločil in ukazal poklicati Phelpsja.

»Imam že načrt, kako bom naredil konec tej zadevi. Dobili bomo dokaze, na katerih boš tudi ti, Vance, lahko spletal zvižjave.«

Phelps je vstopil in dobil tale navodila:

»Pojdite k gospodični St. Clairovi in skušajte z njo govoriti. Na vsak način poskusite zvedeti, kaj je bilo v tistem zavrtiku, ki ga je stotnik Leacock odnesel včeraj iz njenega stanovanja in ga potem vrgel v East River.«

Upravnik mu je povedal, kaj mu je sporočil prejšnji večer Higginbotham, ter pripomnil:

»Ukažite ji, naj govori jasno, ter jo opozorite, da prav dobro veste, da gre za samokres, s katerim je bil ustreljen Benson. Verjetno ne bo hotela odgovorjati in vas bo vrgla skozi vrata. V tem primeru pojdite gledat v telefonsko centralo: če bi telefonirala, poslušajte, kaj bo govorila. Če bi komu izročila listek, ga prestežite. Če pa bi odšla od doma, pojdite za njo in zasledujte vsak njen

korak. Čim kaj zveste, mi pridiite povedat.

Istočasno, ko je Phelps odšel, je že stopil v sobo Swacker in povedal, da major Benson želi nujno govoriti z upravnikom.

Z majorjem je prišlo ljubko dekle, staro kakšnih dva in dvajset let. Njeni lasje so bili plavi, na kratko pristriženi. Oblečena je bila zelo gospodsko, pa vse eno preprosto, v sinjo obleko iz kitajske svile. Kljub temu, da je bila videti lahkomiselna, je bila vendar dostojna in vprav zato tudi takoj priklupna.

Major Benson jo je predstavil kot svojo tajnico in Markham ji je ponudil stol pred svojo pisalno mizo.

»Gospodična Hoffman mi je pred kratkim povedala nekatere stvari, o katerih smatram za potrebno, da jih tudi Vi veste. Zato sem Vas poklical sem.«

Major se je zdel zelo resen in njegov pogled je razodel nek nemir.

»Ponovite gospodu Markhamu natančno tisto, kar ste povedali meni, gospodična Hoffman.«

Dekle je prijazno dvignilo oči in spregovorilo s prijetnim glasom:

»Pred približno enim tednom, miloslim, da je bila sredi, je gospod Pyffe prišel k gospodu Alvinu Bensonu in se

sestal z njim v njegovem zasebnem uradu. Jaz sem bila tedaj v sobi, kjer je moj pisalni stroj. Oba prostora sta ločena po stekleni vmesni pregraji. Kakor kdo v Bensonovem zasebnem uradu govori nekoliko glasneje, lahko vse razumem.«

»Pet minut po njegovem prihodu, se je Pyffe začel pripraviti z mojim predstojnikom. Stvar se mi je zdela čudna, ker sem vedela, da sta bila oba prijatelja. Toda, potem sem nisem več brigala zanj in sem nadaljevala s pisanjem. Glasovi so bili vedno glasnejši in glasnejši in lahko sem nekaj besed tudi razumela. Davi me je major prosil, naj mu tiste besede ponovim in zdaj jih bom ponovila tudi Vam.«

»Razpravljala sta o neki menici in enkrat ali dvakrat omenjala tudi neko nakazilo. Beseda 'tast' je bila izgovorjena večkrat. Gospod Benson je med drugim tudi dejal, da ni mogel storiti ničesar... potem pa me je poklical in mi dejal, naj mu prinesem pisemski ovitek, na katerem je bilo zapisano: 'Pyffe (osebno)'. Spravljen je bil v blagajni v njegovi sobi.«

»Takoj sem mu ga prinesla. Poklical me je potem naš računovodja in zato drugega nisem mogla več slišati. Približno četr ure potem, ko je gospod Pyffe odšel, me je gospod Benson poklical in mi dejal, naj nesem tisto pisemsko nazaj na svoje mesto. Rekel mi je tudi, naj v primeru, če bi se morda gospod Pyffe kdaj vrnil, nikakor ne dovolim, da bi prišel v njegov urad, zlasti pa ne, če bi bil on tam. Naročil

mi je še, da tistega pisma ne smem izročiti nikomur, niti ne na podlagi kakšne pisemne zahteve... To je vse, gospod Markham.«

Med dekletovim pripovedovanjem sem pozornost motril Vanceja in njegove obraze, ki jih je delal, ko je gospodična pripovedovala. Komaj je vstopila, že so Vancejeve oči postale spet živahnejše in se niso premaknile od nje. Motril jo je nenavadno pozorno.

Ko ji je Markham ponudil stol, je Vance naglo vstal ter odstranil knjigo, ki je ležala na mizi pred njo. Pri tem se je sklonil bližje k dekletu, kakor pa je bilo res treba, to pa zaradi tega, vsaj tako se mi zdi, da bi si lahko nekoliko natančneje ogledal njeno glavo. Med njenim pripovedovanjem jo je še vedno opazoval in se sklanjal pri tem zdaj na desno, zdaj na levo, da bi bolje videl.

Čim je dekle nehalo govoriti, je major Benson vzel iz čepa podlogovrat pisemski ovitek in ga položil na pisalno mizo pred Markhama.

»Evo vam pismo, takšno kot mi ga je izročila gospodična, čim mi je povedala vse tisto, kot zdaj tu pred Vami.«

Markham je vzel v roke pismo in okleval, kakor da bi še vedno dvomil, ali ga sme odpreti, ali ne.

»Dobro bo, če ga odprete in si ga ogledate,« mu je dalj pogum major. »V tem pismu so morda zelo pomembne stvari.«

Markham je pismo odprl in stresel papirje iz njega na mizo. V ovitku so bile tri listine: nakazilo za deset tisoč

dolarjev, glaseče se na ime Leandra Pyffeja. Podpisal ga je Alvin Benson; menica za deset tisoč dolarjev, glaseča se na ime Alvin Benson ter s Pyffejevim podpisom; tretja listina pa je bila kratka izjava, ki jo je tudi podpisal Pyffe, in v kateri je bilo rečeno, da je nakazilo ponarejeno. Na nakazilu je bil datum 20. marca tistega leta. Izjava in kreditno pismo sta nosila za dva dni poznejši datum. Menica, ki se je glasila na devetdeset dni, naj bi potekla v petek, 21. junija.

Več kot pet minut si je Markham ogledoval te listine, ne da bi kaj pripomnil. Zdelo se je, kakor da ga je njih nenaden pojav na pozornici že tako in tako zapletene zadeve še bolj vrgel s tira. Nato je Markham pospravil tiste listine nazaj v zavitek in še vedno molčal ter omahoval.

Slednjič se je obrnil k majorju in spregovoril:

»Pridržal si bom za nekaj časa tale ovitek, če mi dovolite. Trenutno še ne morem vedeti, kakšnega pomena so še lahko listine, ki so v njem, toda pogledal se bom vanje.«

Ko sta major in njegova tajnica odšla, je Vance stegnil noge, potem pa vstal in vzkliknil:

»Hvala Bogu! Vse se na tem svetu giblje, in gibljejo se tudi mi: nekoliko smo se že premaknili naprej.«

»Kaj za vraga hočeš spet reči,« se je pridružil Markham. Tista nova zamotanost Pyffejevih prevar ga je vznemirila.

Med otročki v Dečjem domu v Strelški ulici

Ljubljana, 12. sept.

Bilo je prvo septembrsko nedeljo. Sončen in soparen dan me je izvil na zrak proti Štepanji vasi. V tem delu našega mesta se človek počuti kar nekako oživiljenega. Travniki, njive, v ozadju golovski gozdovi, Ljubljana, kaj še hočeš, — potem se srečaš tu mlado in staro, pa še nekaj svojstvenega, česar v mestu ne vidiš ali pa le redko kdaj.

Skoraj si v zadregi, ko te vpraša prijatelj po bližajoči se skupini pisano oblečenih otrok, podobnih pikapolonicam, ki jih vodita dve usmiljeni sestri.

V skupini so bili otročki, dečki in deklice od 4 do 6 let. Tu na deželji sem se počutila kar domačo, zato sem se korajžno približala sestri, da se malo pozanimam za te malčke, srčkane, ki vsakogar kar nekako zvabijo v svojo bližino, da si jih malo bolje ogleda.

V začetku sem ugibala, kakšen zavod ali otroški vrtec bi bil to, toda ljubezniva sestra mi je kaj kmalu povedala, da so ti njeni otročki, kakor je sama dejala.

Z otročki v njihov dom

Kratki so bili trenutki med temi malčki, ki ki so, skoraj lahko rečemo, žgoleti vso pot, tako so živahni in polni življenja. Kmalu smo se bližali mestu in domu teh, tako lepo oskrbovanih otročkov. Kdo se ne bi zanimal za tako lepo socialno ustanovo, od katere dobiš že na cesti po teh zlatih otročjih in skrbnem vodstvu najlepši vtis.

Tam na koncu Strelške ulice blizu Ljudskega doma smo zavili v lepo, visoko hišo. Tu je njihov dom. Še enkrat sem prešla malčke; saj se morda nisem motila, bilo jih je 25.

Drobiž se še niti tu ni pomiril. Na dvorišču je še naprej trajal živčav, da sem se komaj lo-

čila od njih in stopila v dom, kjer so me presenetili z najmanjšimi hišnimi člančki. Tem je šele 1 do 2 leti in jih morajo že pestovati. Najmlajša je enoletna Milica, srčkana punčka.

Zavod ima lepo urejeno učilnico. V njej se v zimskih in deževnih urah otroci tudi igrajo, plešejo, rajajo in podobno. Za kratke čas jim navijejo tudi gramofonček, le premalo plošč imajo, so potožili. Zavod zelo pogreša radijski aparat. Ob igralnici je spalnica za dečke in manjše otročke. V prvem nadstropju je manjša spalnica za deklice. Spalnice so lepo opremljene z lepimi belimi posteljami in nočnimi mizicami. Postelje imajo varovalne mreže, da otročki ne padejo iz njih. Vse je tako čisto in lepo urejeno, da ima človek že pri vstopu najboljši vtis o zavodnem redu.

Nasproti spalnice v prtiličju je lepa jedilnica z ličnimi, majhnimi mizicami in stolčki. Zavod ima tudi kopalnico, kar je vsekakor nujno za telesno vzgojo malčkov. Zavodova kuhinja je tudi odraz reda in discipline, kajti za majhne želodčke je treba mnogo paznje, pa tudi ljubezni. Te pa ima vzorna kuharica s svojimi pridnimi pomočnicami dovolj. To sem vsaj opazila, ko sem obiskala kuhinjo. Pridno in vestno pripravljajo za malčke hrano, kar se tudi ne skriva na otročkovih ličjih.

O vzgoji malčkov

Otročki so že na zunaj srčkani, toda tudi njihova srčca kažejo vidno duhovno vzgojo. Človek je kar vesel, ko se ti ta drobiž tako pri-

Paradižniki v loncih in vrtiček na strehi

Včasih smo peli »Rasti vrtec ograjen«, »Na vrtu je plela« in še druge naše narodne in ponarodele pesmice. Vsakdo si je predstavljal pod vrtom pač samo pestro cvetoče rožice, ki niso za drugo kot za razveseljevanje naših src. Kako je vse to vojna obrnila!

Danes vidimo po vrtovih v našem predmestju po večini le koristne zelenjadne rastline, ki jih prav sedaj zori pozno poletno sonce. Pa bi si mislili, da so vrtovi le po deželi in v predmestju, kjer je še nekaj prostora, da lahko skrbna gospodinja zasadi potrebno zelenjavo za domačo potrebo. Pa ni tako. Tudi v mestu, prav v sredini mesta imajo naši praktični meščani svoje vrtičke, ki jih negujejo z vso skrbjo, zalivajo in plevejo. Le poslušajte, kaj sem doživel pri neki družini v sredi mesta.

Po starinskih stopnicah sem se pomikal vedno višje in višje. Prvo presenečenje sem doživel že v prvem nadstropju, ko so se na oknu proti južni strani vzpenjali lepi paradižniki, ki jih je barvalo sonce, da so škrlatno žareli. Posajeni so bili v velike lonce, v kuhinjsko posodo in v posodo, ki spada pod posteljo. Pa kdo bi jim zameril, saj v sili še vrag morda žre, pravi naš pregovor in praktični gospodinja pride vse prav. Preručal sem, da zra- ste in obrodi v vsakem loncu vsaj po 3 kg paradižnikov; torej v šestih loncih kar po 12 kg, to pa se tudi pozna pri današnji dragini.

Pa mojega začudenja še ni bilo konec. V drugem nadstropju zopet šest loncev paradižnikov. V tretjem nadstropju pa je rumenel in pošumeval v velikem zaboju — nizki fižol. Sicer je bil res že precej obran in je bilo videti, da so pustili posamezne stroke samo za seme, vendar se je dalo sklepati po velikosti grmičev, da so ga vsaj nekajkrat jedli.

Ko sem pozvonil pri znanih in po pozdravu omenil začudenje nad takim »vzgojanjem« zelenjave, me je gospodinja peljala na ravno streho, kjer se je bobotil lep, okusen vrtič, poln same zelenjave, kol kje v Krakovem.

V velikih lesenih, zeleno barvanih čebričkih, ki so gotovo služili kdaj za oleandre in lavorike, se je bobotil fižol preklar. Z njimi je bila narejena cela stena, tako da firbci niso mogli pasti svojih oči. Obroček je bila precej visoka gredica, na kateri je rasla solata, kolerabice, cvetača, paradižniki, pesa, česen, čebula in še vse druge koristne rožice.

Mojemu preiskovanju je napravila konec šele gospodinja, ki je prisopihala z veliko škropilnico vode za menoj in vzdihnila: »Vidite, gospod, to je pa moj vrtič! Ko sem jo pohvalil zaradi njene vneme in dela, mi je zaupala, da je vse to prav za prav delo njene hčerke. »Ja, ampak veste, truda je pa bilo mnogo. Kaj mislite, koliko zemlje nanositi, vse urediti in negovati in to še takrat, ko nismo niti vedeli, kako se bo naš vrtič obnesel. Koliko jih je moja uboga hčerka morala požreti od sosed, pa tudi od mene in očeta. Pa bila je trmasta in vztrajna. Pomislite samo, koliko paradižnikov smo pridelali, celih 40 kg, pa nam še zore. Solata je pri nas zrasta prva, graha sem še dosti nasušila, prav tako tudi fižola. Ja, ja, ampak truda je bilo tudi dovolj. Sedaj je najhujše zalivanje, ko je ta suša. Saj morate misliti, tu ni nobene talne vode in v tej vročini vse izpuhti. Vsak večer vsaj eno uro zalivamo.«

Med pogovorom me je peljala v senco turškega fižola, da sem imel res lep pogled po vsem vrtu, od lepih zelenih in grbastih paprik, mimo solate, zelja in paradižnikov do posušenih stebel fižola.

kupno pokloni in te pozdravi, nasmeje, pa spet pokloni. Za njihovo vzgojo pridno skrbita sestri usmiljenki — otroški vrtarici. Sestri imata z otročki mnogo skrbi in truda, toda njuna ljubezen do malčkov je poplačana z veseljem, ki ga vračajo za vse to otročji. Malčki že znajo moliti, starejši se celo uče že ročnega dela, celo dramatična igra v zavodu svojo vlogo. Vsako leto priredijo otroci Miklavževanje in božičnico. Takrat jih obdare starši ali pa drugi dobrotniki. Na čast voditeljici in upravitelju priredijo otroci dvakrat na leto tudi igrici da s tem počaste njun god ali kak drug domač praznik.

Od kod so otročki?

V zavodu so večinoma otroci revnih staršev, otročki brez staršev, nezakonski, pa tudi otroci nekaterih premožnejših, ki zaupajo svoje malčke skrbni negi vzornih vzgojiteljic, kakor sta to otroški sestri tega zavoda.

Solze ti stopijo v oči, ko slišiš iz mladih grl lepo pesmico o materi. Tako te presune ta pesem, saj otroček izraža pri vsem tem svoje otroško notranjost, ko izliva iz svojih malih ustec najlepše vzkliske o mami.

Po šestem letu oddajo otroke v Zavetišče sv. Jožefa v Zeleni jami, kjer obiskujejo ljudsko šolo.

Pred lursko votlinico

Sonce je tonilo za Gradom, ko sem bila spet pri otročjih na dvorišču. Pravkar so se spravili k votlinici, kamor pohite vsak lep večer k Materi božji. »Ave Marija«, tako je zadonelo iz mladih grl; nepozabna mi bo ostala slika: otročki pred lursko Votnico, blizu katere žubori studenček, mila pesem, ki te kar gane; taka vzgoja mora res roditi blagoslov božji.

Pa sem si mislil, kaj ko bi vsi ljudje znali tako izrabiti vsak sončen prostor in bi gojili vse, kar se pač da, koliko denarja in skrbi bi bili rešeni, poleg tega pa bi sedaj z velikim zadovoljstvom pospravljali vrtno sadeže.

»Veste, gospod, doma pridelana stvar najbolj drži, saj je res, da je solata od vrtarjev bolj mehka, vendar je ta naša in zato boljša in bi jo za nobeno ne zamenjala. Vsak večer spremljamo vsako rastlino z ljubečimi očmi, prerahljamo jim prst in jih zalivamo, da jim nič ne manjka. Ta vrtiček je naš raj in blagostanje.«

Ko sem se poslovil in spuščal po stopnicah navzdol, sem si moral misliti, kako malo je potrebno, da je človek zadovoljen.

S štajerskega

Na Rifniku pri št. Jurju blizu Celja so nemški arheologi našli temelje starinske hiše, v njem pa kovinske okove in košen glavnik z živalskimi okraski ter lončeno posodo z zanimivimi vzorci. Našli so tudi novčič, ki je bil kovan v vzhodnogotski prestolnici Raveni za časa kralja Atalarika (526—534). Po tem sklepa, tako poroča mariborski dnevnik, da je bila na Rifniku že v 6. stoletju vzhodnogotska naselbina.

V Topolšci pri Šoštanju, kjer so toplice in znano zdravilišče za bolne na pljučih, so imeli v nedeljo popoldne koncert v parku. Nastopil je kvartet Preac iz Maribora, ki je zaigral vesele skladbe, valčke in korčnice.

Na starem igrišču pri Skalni kleti v Celju, kjer je že od nekdaj nastopal nemški klub SK Atletik, so dekleta, zaposlena v delovni službi, priredila javno prireditelje v raznih prizori, petjem in plesi. Nastopili so tudi otroci iz otroškega vrtca, ki so jih nato popeljali na okrašenih vozovih izven mesta.

Na Spodnjem štajerskem bodo letos oblasti, oziroma krajevne komisije določile v vinorodnih krajih rok trgatve. Komisija bo pregledala pred trgatvijo vinograde. Posebno pazno posvečajo gnolbi. Dan prve in glavne trgatve mora biti objavljen na občinski deski dan pred trgatvijo. Vsaka komisija mora biti sklicana vsaj do 1. oktobra.

Tudi na Spodnjem štajerskem je treba vsa vojaška in posebna poročila poslušati stoje.

Zbirke za zimsko pomoč so se pričele v soboto na štajerskem. Gauleiter dr. Uiberreiter je v svojem velikem govoru na zborovanju pribiljal miroljubna stremjenja Adolfa Hitlerja, ki je hotel do zadnjega preprečiti vojno. Vsak Nemec, je rekel govornik, vsaka Nemka in vsak otrok si mora biti na jasnem, da te vojne niso hoteli Nemci, še zlasti ne Adolf Hitler, marveč so jo sprožili sovražniki nemštva, zato jo je treba dobojevati do zmage.

V Celju se je hudo ponesrečil znani vratar hotela »Evropa« Klenovšek Ciril. Ko je šel po Bismarkovem trgu, je padel iz drugega nadstropja neki otrok, katerega je Klenovšek prestregel v naročje. Pri tem pa je sam padel in treščil s čelom ob tla ter si pretrgal možgane. Nezvestnega rešitelja so pripeljali v bolnišnico.

V Crenu pri Ljutomeru so konjske dirke odpovedane.

Ljubljana

Koledar

Danes, sobota, 12. septembra: Ime Marijino.
Nedelja, 13. septembra: 16. pb. Notb.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjin trg 5; mr. Kuralt, Gosposvetska c. 10; Bohinec dec, Cesta 29. oktobra 31.

Nedeljsko zdravniško službo bo opravljal od sobote ob 20. ure do ponedeljka ob 8. ure zjutraj mestni višji zdravstveni svetnik dr. Mis Franta, Poljanska cesta 15.

Pečarske in cementinarske pomočnike v ljudno vabimo na sestanek, ki se bo vršil v Pokrajinski delavski zvezi, Miklošičeva c. 22, I. nadst., soba št. 5. Na sestanku bo referent oddelka poročal o kolektivni pogodbi, ki naj se sklene za navedeno stroko in o ostalih aktualnih vprašanjih. Z ozirom na važnost razgovora vabimo vse pomočnike in delavstvo, da se sestanka udeležijo. — Oddelek industrijskih delojemalcev Pokrajinske delavske zveze v Ljubljani.

Mizarske pomočnike vabimo na sestanek, ki se bo vršil v nedeljo, 13. sept., ob 10.30 v Pokrajinski delavski zvezi, Miklošičeva c. 22, prtiličju. Na sestanku bomo poročali o sklenjenih kolektivni pogodbi za mizarsko stroko in o zaščiti delavstva v mizarskih obratih. — Vsi vabimo vabljivi Pokrajinski sindikat delojemalcev lesne stroke — Skupina mizarskih pomočnikov PDZ.

Oddelek industrijskih delojemalcev Pokrajinske delavske zveze vabi prav vse delavstvo, zaposleno v kemičnih in usnjarskih obratih v Ljubljani, da se udeležijo v nedeljo, 13. septembra 1942 ob 9 dopoldne delavskega sestanka, ki bo v Pokrajinski delavski zvezi (Delavski zbornici), I. nadst., soba št. 5. Na dnevnem redu sestanka je važno poročilo o predlogih za uspešnejšo zaščito kemično-usnjarskega delavstva. Zaradi tega so vsi delavci navedenih strok vabljivi, da se sestanka zanesljivo udeležijo.

Sesnamni davčnih osnov zdravnikov, zobozdravnikov, živinozdravnikov in zobotehnikov-dentistov bodo do 24. t. m. med uradnimi urami razgrnjeni in vratarji sobi na magistratu.

80 kg drv na osebo bodo odslej trgovci s kurivom razdeljevali strožje, seveda samo onim, ki nimajo take zaloge drv, niti plina, niti lastnega gozda. Dosedanja množina je torej več kot potrojena, vendar pa ne moremo prerokovati, koliko časa bodo ljudje morali shajati s temi drvmi. Zato naj vse stranke skrbno varčujejo s sedaj dobljenim kurivom, da ne bo neprijetnih presenečenj. Tisti, ki so za september že dobili po 25 kg drv za osebo, lahko brez zopetne predložitve potrdil dobe še po 55 kg drv za osebo, vendar pa pri istem trgovcu, kjer so sedaj dobili drva. Prvi dobi pri trgovcu s kurivom samo tisti, kdor predloži mesarsko knjižico in potrebno potrdilo hišnega gospodarja.

Vpisovanje na Abiturientski tečaj TI zbornice na drž. trgovski akademiji v Ljubljani bo vsak dan od 10—12 do 26. t. m. Predavanja se bodo pričela 1. oktobra ob 8 zjutraj. Završni izpiti v septembrskem roku se pričnejo 17. t. m. po sporedu, ki je razglašen na uradni deski.

Na drž. trgovski akademiji v Ljubljani se pričnejo završni izpiti v septembrskem roku, dne 17. sept., razredni in popravni izpiti dne 22. dopolnilni izpiti za sprejem v III. razred in privatni izpiti pa dne 22. sept., po sporedu, ki je razglašen na uradni deski.

Na L. moški meščanski šoli v Ljubljani (Prule) se prične popravni, razredni in završni izpiti v sredo, dne 16. septembra, ob 8 na šoli na Grabnu (Zoisova cesta). Učenci, ki niso še vložili prošnje za popravni izpit naj store to nemudoma. V skrajnem primeru naj jih prinese na dan izpita s seboj in jih izroči pred pričetkom izpita v pisarni. Prošnje morajo biti spisane na celo polo pisarniškega formata in kolkovane s kolkom za 4 L, poleg tega pa jim je treba priložiti še toliko kolkov po 4 L, iz kolikor predmetov polaga učence popravni izpit. Podrobnejši razpored izpitov bo učencem objavljen v šoli.

Izgubila sem dne 11. t. m. na Okrožnem uradu denarnico z večjo vsoto denarja in krušno karto. Ker denar ni moj, prosim poštenega najditelja, da ga vrne proti nagradi. Špacapan Angela, Celovška 88.

Ljubljansko gledališče

Drama

Sobota, 12. sept. ob 17.30: »Okence«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Nedelja, 13. septembra ob 14: »Konto Xc«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol — ob 17.30: »Kralj na Betanovic«. Izven. Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Opera

Nedelja, 13. sept. ob 16: »Don Pasquale«. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol.

Al bar, al ristorante, alla stazione, dovunque si possono acquistare biglietti della Lotteria di Merano. Ascolta il consiglio dell'amica invisibile che ti è vicina: la Fortuna. Acquista qualche biglietto. 12 lire possono farti felice e contento per tutta la vita.

V kavarni, restavraciji, na postaji, povsod lahko kupiš srečke Loterije di Merano. Poslušaj svet nevidne prijateljice Sreče, ki ti je tako blizu. Kupi kako srečko. 12 lir te lahko napravi srečnega in zadovoljnega za vse življenje.

REGALA MILIONI
a chi acquista un
biglietto per L. 12—
DARUJE MILIONE
tistemu, ki kupi
srečko za Lir 12—

V. HEISER

95

Zdravnik gre križem svet

Japonski znanstveniki se niso zanimali za to, da bi pridobljena izkustva in znanje dejansko uporabili. Stalno so sanjali o tem, kako bodo nekega dne odkrili pravo zdravilo proti jetiki ali kak drugi določeni bolezni. V svoji vnemi so večkrat dajali hrupna poročila o dozdavnih najdbah in o velikih novih uspehih, tako da so navadnih morali v Tokiju ustanoviti poseben odbor, ki naj bi preprečeval, da se take novice ne bi širile v tujino. Še nikdar v življenju nisem tako živo občutil, kaj vse so počeli v imenu zdravstvene zaščite ko takrat, ko sem obiskal neko japonsko bolnišnico. Potrošili so ogromne sile v praznem namenu, da bodo zavirali nevarnosti, ki njih navadno ni bilo. Prav toliko napora je šlo v nič, ker so se lotevali je čisto nebitnih stvari. Včasih se je zdelo, ko da bi hoteli vpreči motor sto konjskih sil v pripravo za košnjo. Uredbe in pravila v japonskih bolnišnicah so bile take, da je obiskovalec imel občutek, ko da stalno prežijo nanj bacili, ki mu bodo zdaj zdaj skočili za hrbet in ga ugriznili. Nekoč sem obiskal neko zdravilišče proti jetiki, kjer sem se moral sprijazniti s

presenetljivim obrednikom. Najprej sem moral obuti par škornjev, ki so segali skoraj do bokov. Nato sem obelkel zdravniški jopič, ki pa je bil tako kratek, da je spodnji del telesa ostal nezaščiten. Zaradi tega so bili zdravniki v hudih skrbih, ker so se bali, da se bo prav na tem delu naselil kak bacil. Šele ko sem si zastrl obraz s tenčico in dal na glavo zdravniško čepico, so me pustili k bolnikom. Ko sem se spet vrnil iz sobe, sem moral prebrsti cel bajer razkužilne tekočine. Neki zdravstveni pomočnik je bil tako majhen, da mi z razpršilec ni segel do vratu, čeprav se je postavil na prste; zato je kar pristavil lestvico ter natančno oskorpil moja dihala, da bi tako pomiril sleherno jetično klico, ki bi se skrivaj vtihovala. Naposled so me še prosili, najigram. Ko so me tako očistili od nog do glave, sem nazadnje lahko odšel. V bolnišnici za kolero so morala kolesa vozičkov, s katerimi so bolnike prevažali, skozi prave studence razkužilne tekočine. Taka pravila so uvedli tudi na Koreji, ko je tam razsajala kuga. Pred vrati javnih poslopij so morali pešci stopati skozi mlakuže

razkužila in preden je kdo odrgel pismo v poštni nabiralnik, si je moral umiti roke v skledici z razkužilom, ki je bila nameščena pri vsakem nabiralniku. Glede na sedanje znanje boleznijo so bili taki ukrepi gotovo d smesno pretirani.

Glede pristaniške karantene so bili Japonci kar se da strogi. Nekoč so ameriškega podtajnika, ki je bil na potovanju po Vzhodu, zadržali, ker je na ladji, na kateri se je pripeljal, neki potnik zbolel za kolero. To ga je tako razjezilo, da je takoj brzojavil v Washington, naj bi zahtevali, da ga izpustijo, a japonski zdravstveni uradniki so ostali neizprosnji. Ogorčeno je ugovarjal, češ da je to nezaljšano ponižanje. Japonci uradniki pa, ki so silno natančni ljudje, so šli brskati po zapisnikih ter odkrili, da so tudi švedskega kralja v podobnem primeru nekoč zadržali v pristanišču. Ker pa je bila oseba kraljeve krvi nedvomno višja od navadnega državnega podtajnika, je moral ameriški zastopnik počakati, dokler ni bila zaporna doba pri kraju.

Prvaki japonskega zdravilstva so bili močnejši, ko si jih vzgojili v Nemčiji; razumljivo, da so se lotili postopkov, ki so bili v navadi v dobi, ko se je razvel nauk o kužnih klicah. Delali so po navodilih Kocha, Pasteurja in Listra, a niso se menili za to, da bi pridobljeno znanje dejansko uporabljali v prid ljudstvu.

Najodličnejši znanstvenik v japonskem zdravniškem svetu je bil Shiba-saburo Kitasato. Prav zaradi njegove osebnosti veljave ter splošnega ugleda so se vsi bolj bavili z raziskovanjem kužnih klic kakor pa za dejansko zdravstvo.

Potem ko je dosegel pomembni uspeh, da je odkril klico kuge, so Kitasato obsul s častmi, a v nesrečo za napredek japonskega zdravstva, je znanstvenik kmalu nato prišel v spor z vlado ter je zato užaljen odstopil od vodstva cesarskega zavoda za kužne bolezni. Njegov sloves pa je bil tako velik, da so mu z javno denarno zbirko zgradili posebno znanstveno delavnico.

Kitasatovo dejanje je privedlo do nesrečnega razkola med zdravniki. Potegnil je za seboj ne samo večino vsega svojega osebja, marveč tudi vodilne raziskovalce kužnih klic, med njimi tudi Shigo, ki je odkril klico griže in je bil eden najuglednejših mož v japonskem zdravniškem svetu. Vlada je torej morala vso organizacijo nanovo preurediti.

Zaradi tega spora med japonskimi znanstveniki, ki je trajal skoraj trideset let, je bilo treba v vseh poklicnih poslih z njimi ravnati ljubeznivo in previdno. Ljubosumnost med njimi je bila tolikšna, da je doktorja Flexnerja in Welsha, ki sta prišla na skladno delajo raziskovalci v laboratorij, sprejela ena skupina, nato drugi ter zdravstveniki, ki njihova sprotina pa se zanju še zmenila ni dognanja preskušajo.

Morala sta zapustiti deželo ter se znova vrniti, da ju je druga skupina uradno sprejela.

Rocketellerjeva ustanova je bila zelo skrbna in je tako ohranila stike z obema ločinama. Pozneje so me sprejeli kot nevtralnega posredovalca ter sem lahko svobodno občeval z eno kakor z drugo skupino. Odkrito sem jim povedal, da si ne morejo obetati pomoči Rocketellerjeve ustanove, če ne bo med njimi prišlo do sprave. Toliko časa sem jih obdeleva, da so nazadnje skupno zaprosili naše pomoči, da bi lahko ustanovili zdravstven zavod, v katerem bi obe skupini sodelovali.

Največ težav so delali starejši trmast zdravniki, ki jih je vodil Kitasato. Ta ni imel vere v bodočo zavod, ker je vse svoje življenje prebil v samostanski samotji svoje znanstvene delavnice. V svojem srcu ni veroval v to, kar smo mi priporočali, a ker je spoznal, da stoji izven njihovega spora in da nimam nobenega osebnega namena, se nam je nazadnje vendarle pridružil. Pregovorili smo skupino starejših znanstvenikov naj bi odšli na obisk v Združene države, da bi se prepričali, kakšno prijateljsko sodelovanje vlada med ameriški znanstvenimi krogi, videli pa bi tudi, s koliko ljubeznijo in kako na skladno delajo raziskovalci v laboratorijih ter zdravstveniki, ki njihova dognanja preskušajo.

Velika obnovitvena dela v Cirenajki

V Gebelu, tik za bojiščem, spet poje svojo staro pesem plug

Vojno področje. 11. septembra. s. Posebni dopisnik agencije Stefani piše: V Gebelu, tako rekoč ob robu bojišča, so plugi že začeli orati ravne brazde po rodovitnih ravninah, po katerih se vidijo bele hiše kmečkih vasi. V kratkem, ko bo prvo deževje namočilo to zemljo, ki jo je dolge mesece žgalo vroče afriško sonce, bo vsejano novo seme in zrastle bo novo žito, s katerim se bodo preživljali ljudje, ki v teh krajih žive, ter tisti, ki se na tem afriškem bojišču vojskujejo. Spričo prodora do ožine pri El Alameinu so že skoraj v pozabljenju sovražnikovi valovi, ki so dvakrat z nasilno uničujočo besnostjo butnili vse do roba pušcave ob Sirti. Dvakrat je bil izveden vdor v Cirenajko, v deželo, ki ji je po tisoletni nerodovitnosti spet dala življenje sposobnost, skromnost, vztrajnost in vera italijanskega kmeta. Dvakrat so bili uničeni sadovi tega dela, ki je zaradi svoje drznosti in uspehov zadivilo ves svet, kajti prvič v zgodovini omike se je kakemu narodu posrečilo pridelati na teh peščenih afriških tleh in na puščavskem svetu kruh, ki mu ga je tako manjkalo.

In kdor si ogleduje ta polja, ki se razprostirajo do roba Balbije in ki so že pripravljena, da sprejmejo seme, skoraj ostrmi ob misli, da je še pred nekaj meseci, ko se je vrtnice vseh močnejših plemen in barv spet začel umikati pred našimi četami, bila ta dežela vsa opustošena. Majhne kmečke hiše, ki so posejane po ravnini, kakor tudi večja naselja, so kazale znake jeznege sovražnikovega uničevalnega dela na umiku.

Danes je spet vzkliko življenje v tej deželi, ki jo je onečastila noga Indijca, Avstralca, Poljaka, Angleža in Južnoafrikanca in je delo v polnem teku. Kako je moglo priti do tako nenavadne spremembe? Če bi se izrazili tako, kakor v starih rimskih časih, da se bajoneti vojakov orje svoje brazde plug, bi se morda zdel ta izraz govorniški. Toda za Afriko je to resnica in neizpodbitna stvarnost, kajti prav vojaške oblasti so bile tiste, ki so pripomogle, da je življenje v vseh ponovno zasedenih vaseh spet tako oživel. Mnogi kmetje niti takrat, ko so bili njihovi kraji pod sovražnikovo oblastjo, niso hoteli zapustiti svoje zemlje. Verovali so v prisoje svojih vojakov, da se še vrnejo. Med temi vojniki je bilo tudi mnogo njihovih sinov, ki so bili ostali na mestu, da jih počakajo. Zapustili so bili svoje osamljene hiše ter se podali v središče naselja, v senco svoje male cerkvice, kjer je bilo hrane sicer malo, močna pa je bila vera v njihovih srcih. In tam so jih našli naši vojniki, ki so se spet vrnili tja. Sprejelo jih je praznično zvonjenje zvonov in veselo plapolnjenje italijanske zastave ob križu na zvoniku.

Vojaške oblasti so tudi njim takoj dale na razpolago vse potrebno, kajti bili so lačni, izropani in brez vsakega dela in zaslužka, ter jim izkazali prvo pomoč. Majhne hiše, ki so bile na pol razdejane, so spet popravili in tako tudi središča vasi, kjer sovražnik niti cerkvam ni prizanesel. Zivila, obleko, zdravila, obutev, opeko, opravo, pohištvo — za vse so poskrbele vojaške oblasti. Pojavilo se je novo vprašanje, vprašanje dela. Pred sovražnikom vdomem je bilo polje temeljito obdelano in posejano. Mrelo je bilo na razpolago delovnih rok. Še manj pa poljskega orodja. Prišli so brez oblašanja znova za delo. Oblasti so napele vse sile in prisločile na pomoč, in sicer vojaške in politične oblasti ter tudi razne družbe, kakor na primer Družba za kolonizacijo Libije. Na področju Maddalena in Battisti so pustili nekaj traktorjev. Popravili so jih in spet postavili v službo, kjer je bilo najbolj nujno potrebno. Ustanovljeni so bili oddelki delavcev, ki so jih tja pripeljali z vojaškimi avtomobili, in ti hite

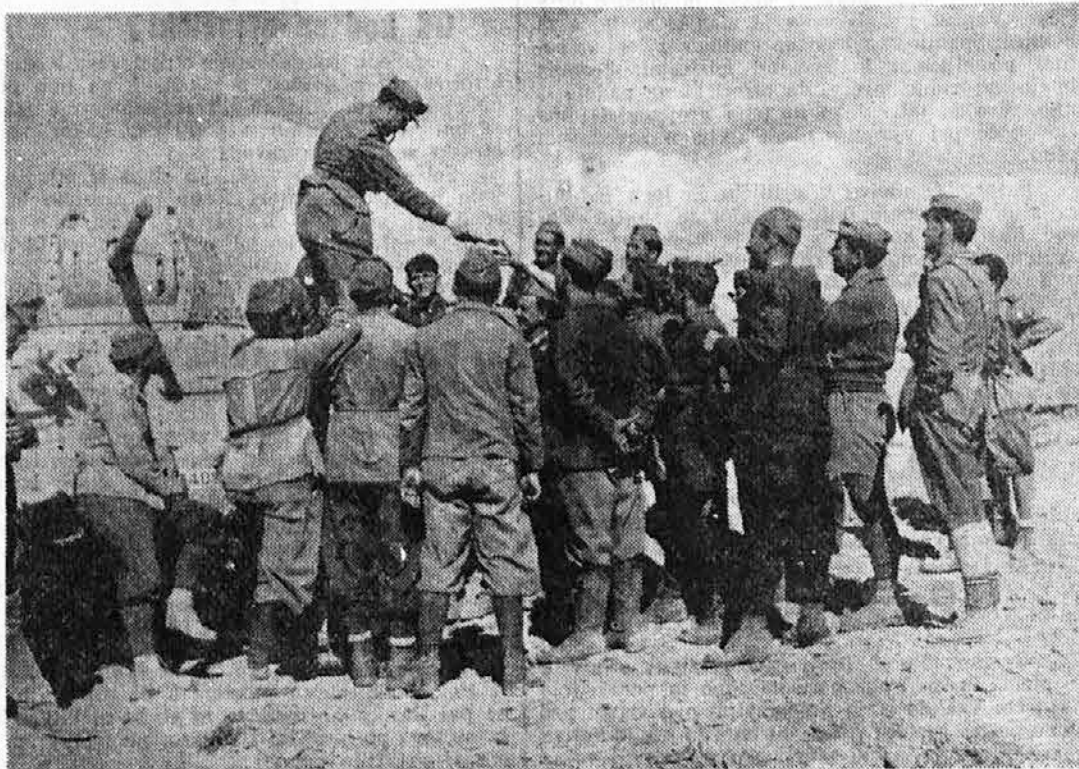
Zemlja se krči

Številni učenjaki, ki se bavijo s pojavi na zemlji, v njeni notranjosti in okrog nje v svetovnem prostoru, so med drugim postavili tudi trditve, da naša zemlja postaja vedno manjša, ker se še vedno oblaja. Ti učenjaki, ki so trditve o neprestanem manjšanju zemlje postavili, računajo, da zemlja vsako leto izgubi 668 kilogramskih kalorij. Ta izguba je tolikšna, da se zaradi nje 3 milijone kilogramov tekoče notranje zemeljske snovi spremeni v trdo gmoto. Ker pa zaradi notranja zemeljske gmote pri ohlajevanju izgublja na svoji prostornini, sledi iz tega, da se zemlja pri svojem ohlajevanju stalno krči. Zemeljski polmer se po računih omenjenih učenjakov skrajša na vsakih tisoč let za šest centimetrov.

v Gebelu iz enega kraja v drugi na delo. S pomočjo teh združenih moči je bilo rešeno vse. In uspeh je bil ta, da je letošnji pridelek v Cirenajki nad vse pričakovanje dober. Ta ustvarjalna pobuda, ta volja do življenja po ponovni zasedbi teh krajev ni opešala. Vse vasi so dobile takoj po prvih delih spet svojo resno pri-

mitivno sliko. V eni od teh vasi, ki so prestale najhujšo preskušnjo, v Baracci so uredili vse hiše, cerkev, Fašistični dom in celo pokopališče. Obnovljena je bila tudi podoba Matere božje v mali cerkvi. Obnovil jo je nek narednik, ki je po poklicu slikar. V nekaj dneh bo ta podoba blagoslovljena obenem s pokopališčem, kamor so pokopali civilne žrtve barbarskega sovražnika.

Zivljenje med civilnim prebivalstvom po vaseh, ki so raztresene po Gebelu, poteka torej spet normalno.

Trenutek veselega pričakovanja na egiptovskem bojišču: Častnik deli med vojake pošto.

Čez Kubansko puščino...

Zanimivo pismo dopisnika nemške »PK« o nezadržnem prodiranju nemške vojske po puščinskem svetu in o žalostnih razmerah, v katerih živijo tamkajšnji domačini.

Dopisnik nemške »Propagandne kompanije« je napisal naslednje zanimivo poročilo o prodiranju nemške in zavezniške vojske po ruskih stopah v Kubanski pokrajini. Takole piše:

Nikjer sence, ne vode

»Snoči smo po 200 km dolgi poti po Kubanski stepi prispeli v neko kozaško vas. Svoje vojaške čutarice smo zjutraj mogli napolniti le do polovice. Sonce je neusmiljeno žgalo. Kadar smo počivali, nismo mogli stopiti nikamor v senco, kajti tod ni nikjer kakšnega drevesa ali grma. Pred nami leži ravna stepla, kamor nese oko. Ustnice so se nam nabrekli, naši obrazi so od prahu kar otrdeli, grla čisto suha. Čutarice so že davno prazne. Kaj bi dali za kozarec sveže vode iz berlinskega vodovoda!

Nadejali smo si, da bomo dobili vodo vsaj v tisti kozaški vasi, kamor smo snoči prišli. Hiše v tej vasi so zgrajene iz lesa in ilovice. Tu mora biti kaj vode, smo se tolažili, saj domačini vendar ne morejo živeti brez nje. Ko smo spraševali ljudi zanje, so samo zmajevali z rameni. Pred neko hišo je bil vodnjak, 16 metrov globoko v njem se je nekaj bleščalo. Takoj smo navezali na vrh čebriček in ga v velikem upanju spustili v vodnjak. Potegnili pa smo iz njega le dobro pest rujavkastega blata. Drugi vodnjak je bil od tega oddaljen pet kilometrov.

Po dolgem razgovoru je neka ženska le prinesla skaf vode. Ko jo je postavila na tla, je pripomnila, da je to »voda karašec« — dobra voda. Bila pa je motna in ni vzbujala preveč zaupanja. Eden od naših vojakov jo je poskusil, a jo hitro spet izpljunil. Smrdela je in bila poleg tega še nekam slana. Drugi smo se ji zato odpovedali, čeprav smo bili silno žejni.

Pozno zvečer je naša vojaška kuhinja pripravila kavo. Vodo zanje je bilo treba prinesiti iz pet kilometrov oddaljenega vodnjaka. Posrebeli smo rujavo, nekoliko slano kavo.

Kamela — domača žival

Ta hiša, pred katero je bil posušen vodnjak in v kateri smo tisto noč bivali, pa je bila zanimiva še v marsikaknem drugem oziru. Imela je eno samo sobo. Pred vrati je sedela hišna mati in držala svojo glavo v hčerkinem naročju. Hčerka jo je česala z velikim

Pejotl, rastlina mamilka, ki ugonablja na tisoče ljudi

Največ je uživajo v Mehiki, vtihotapila pa se je tudi že v Evropo

Pejotl je majhen mehikanski kaktus, o katerem do najnovejših dobe ni bilo ničesar posebnega znanega. V zadnji dobi pa je postal vobče znano opojno sredstvo v Združenih ameriških državah, pa tudi v Evropi se je že vtihotapil. Rastlina sliči sivozeleni kroglici brez bodic z repi slično koreniko. Za omamljenje rabijo srednji del, ki ga izrežejo kot ploščo brez korenike. Te plošče žvečijo in pravijo, da povzročajo čudovite privide.

Kdor ugrizne v pejotl, se nemore načuditi kako more biti ta rastlina sploh užitna. Snov ima gnusen, travnat trpek okus. Ko smo pejotl použili, se pojavijo prav neprijetni počutki: pritisk v glavi, omotica, slabost in bojazan pred svetlobo. Po dobrih dveh urah ti pojavi izginejo, namesto njih pa postane človek pobit in truden.

Če pa samo malo ležemo, tedaj se pojavi čarobna omama. Vsa okolica nam postane na mah kakor v svežem, rosnem jutru. Pokaže se nam v bujnih barvah, kristalno čista in neverjetno plastična. Ako zapremo oči, se nam sučejo pisana kolesa, slapovi, barvne luči. Zdi se nam, kakor da plešejo pred nami iskre, kot diamanti bleščeče. Obenem slišimo glasbo, kakršna je lahko le v sanjah. Kmalu se pojavijo še otipljive vizije. Omamljenec zagleda stvari in osebe, ki mu predejo sen prijetne vsebine. Omam je tudi zaradi tega tako izredno prijetna, ker imamo občutek blaženosti in izredne

lesenim glavnikom ne toliko z namenom, da bi ji razčesala goste štenaste lase, kakor zato, da polovi uši. Družina je stanovala skupaj z vsemi domačimi živalmi — tremi prašički, pa psom, dvema mačkama, petimi kurami, šestimi racami in tisoč muhami. Zunaj v čaji na prostem sta imeli pri hiši še kravo, konja in mlado kamelo. Mi smo v enem letu vojne v Rusiji videli že marsikaj, a nismo še našli na ljudi, ki bi živeli na tako nizki življenjski ravni. Nižje si ni mogoče predstavljati. Pri hiši so imeli en sam nož in so ga varovali kot največje dragocenosti. Kuhajo zunaj na prostem, kurijo pa s posušenim gnojem. Ni se mogla tista žena dovolj zahvaliti, ko smo ji podarili škaflico vzgalice.

Presenečenje z muholovcem

Pravo presenečenje pa je bil zanje muholovec, ki sem ga pripel na strop. Vsa družina le kar zijala v lepljivi trak papirja, na katerem je kaj naglo obtičalo sto in sto muh. Poklicali so takoj sosede, naj pridejo vendar pogledat to čudo. In ti sosede so naglo prihitali in se niso mogli dovolj načuditi zahodni omikanosti. Vprašanje, kako se iznebijo nadležnih muh, je bilo zanje pravo kolumbovo jajce. Začeli so spraševati, koliko tak muholovec stane in izrazili željo, da bi po vojni lahko kupovali takšne stvari.

Naprej, brez oddiha naprej!

Glavni težav, s katerimi so mora nemška in zavezniška vojska boriti na tem bojišču, pa ne predstavljajo toliko boji sami in naskoki sovražnikovih postojank, kakor pohodi brez oddiha in težavno vzdrževanje zveze med pravim bojiščem in zaledjem. Daleč spredaj so že skupine tankov, ki zabijajo kline v sovražnikove postojanke in med bežeče boljševike, ki se v neredu umikajo, in rušijo ter uničujejo vse, na kar koli nalete. Teh sprednjih oklepni oddelki ni mogoče oskrbovati drugače, kakor samo z letali. Neprenehoma brne nad stope Junkersi, težko obremenjeni s streliivom, bencinom in živili. Tudi zadaj v zaledju delo nikdar ne počiva. Vojni stroj dela neprestano dalje in poje svojo večno pesem: Naprej! Vojaška poveljstva so vsak dan na drugem kraju. Včasih napredujejo tudi do sto in še več kilometrov v enem samem dnevu. Služba v zaledju je navezana vedno na nove kraje. Skoraj ni časa, da bi se kje ustavila kaj dlje. Včasih se ustavi, če je treba iti dalje, dalje. Vse je na divjem lovu, vse, od tistih tankovskih skupin, ki so se zarile daleč med sovražnikove vrste, pa do dolgih vrst tovornih avtomobilov, ki za prodirajočimi četami vozijo potrebno hrano in druge potrebščine. Divji lov čez stepe. Sovražnik nima časa, da bi znova uredil svoje bojne vrste.

Poravnajte naročnino!

SELMA LAGERLOEF:

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

Vzkliki in sočutni izrazi so se oglasili vsenaokrog. Menda je prišel celo iz škofovih ust tudi vzdih olajšanja, kajti mož se je bil tako rešil iz zelo mučnega položaja. Karel Artur je spustil roko svoje neveste in stekel k svoji materi, da bi ji pomagal dvigniti se. Toda to ni bilo nobeno lahko delo. Gospa Beate sicer ni izgubila zavesti, kar bi druge dame na njenem mestu brez dvoma naredile, toda očitno je zelo nerodno padla in se ni mogla spet pobrati. Končno se je posrečilo polkovniku Eckenstedtu s pomočjo njegovega sina, hišnega zdravnika in zeta poročnika Arekerja dvigniti ranjenko na naslonjač in jo z naslonjačem vred prenesti v spalnico, kjer so se hčerke in pridna kuharica trudile okrog nje, da bi ji slekle obleko in jo položile v posteljo.

Lahko si je predstavljal, kakšno razburjenje je povzročila ta nezgoda. Zalobni gostje so ostali čisto presenečeni v velikem salonu in se niso hoteli odstraniti, preden niso kaj natančnejega izvedeli o stanju gospe polkovnikove.

Videli so polkovnika, hčerki in služabnice, kako so po sobi hodili zaskrbljenih obrazov in vlekli skupaj platnene obveze in ovijače, kakor tudi leseno deščico, katero so rabili za uravnavanje roke, kajti po vsem videzu si je gospa polkovnikova zlomila roko.

Končno so izvedeli po ponovnem izpraševanju strežnic, da rana na čelu, ki je bila sprva videti najnevarnejša, ni huda, pač pa si je gospa polkovnikova zlomila levo roko in jo mora nositi v povojih, vendar pa bo tudi ta zlom spet v kratkem ozdravljen. Nasprotno pa je zelo resna poškodba na kolenu. Zaskočila se je pogajčica. Da bi jo pozdravili, bo morala gospa čisto mirno ležati, toda reči se ne da, kako dolgo.

Ko so gostje toliko izvedeli, so prišli do spoznanja, da ima družina sedaj tudi brez njih delo in opravkov in zato so se vsi pripravili na odhod. Medtem ko so gospodje v večji škali

svoje klobuke in površnike, je nenadoma mirnih korakov prišel ven polkovnik Eckenstedt. Naglo se je ozrl okrog, dokler ni zagledal Schagerstroema, ki si je bil ravno zapenjal rokavice.

»Gospod industrijec Schagerstroem,« je rekel polkovnik, »če vam čas dopušča, bi Vas rad prosil, da ostanete tukaj še kratek trenutek!«

Na Schagerstroemov obrazu se je sicer pojavil izraz lahkega začudenja, toda navzlic temu je hitro snel klobuk, slekel površnik in sledil polkovniku v skoro prazen salon.

»Rad bi spregovoril z vami nekaj besed, gospod industrijec,« je rekel polkovnik. »Če imate čas, ali bi bili dobri in se za trenutek usedli, dokler ne bo najhujša zmeda na kraju?«

— ★ —

Schagerstroem je moral res dolgo čakati, da se je polkovnik spet pojavil. Hišni zet, polkovnik Arcker, pa mu je medtem delal družbo. Bil je ves iz sebe zaradi dogodka v salonu in pripovedoval je industrijcu o prihodu dekleta iz Dalarna in njenem bivanju v eckenstedski hiši. Uboga kuharica, ki je bila vsa iz sebe zaradi tega, ker je naprosila dekle, naj ponese kavo v sobo in jo ponudi gostom, je vsakomur pripovedovala, kdorkoli jo je le hotel poslušati, kako je prišlo do tega, da je povabila dekle, naj pride na dan pogreba v kuhinjo. Na ta način je mladi industrijec zelo hitro izvedel v kakšni zvezi so si dogodki med seboj.

Končno se je pojavil polkovnik. »Hvala Bogu, ovoj je v redu!« je rekel. »Beate leži sedaj mirno v svoji postelji. Upam, da je najhujše že prestala.«

Usedel se je in si obrisal oči z velikim svilenim robcem. Polkovnik Eckenstedt je bil visok, postaven gospod z okroglo glavo, rdečimi lici in velikimi brki. Zunanost je kazala na vedrega hrabrega vojaka in Schagerstroem je bil začuden nad milobnostjo, ki jo je bil mož kazal.

»Gotovo mislite, da sem šlepa, gospod industrijec,« je rekel. »Toda moja žena je bila sreča vsega mojega življenja in če se njej kaj pripeti, potem je konec z menoj.«

Toda Schagerstroem gotovo ni mislil nič takega. On, ki je približno štirinajst dni prebil na Velikem Sjoertorpu in se boril proti

svoji nesrečni ljubezni do Karlne Loewenskeld, je bil ravno v pravem razpoloženju, da je polkovnika razumel.

Ganila ga je dobrosrčnost in način, s katerim je mož govoril o svoji ljubezni do žene. Takoj je začutil toplo sočutje do njega in neko zaupanje, kakršnega pa nikoli ni občutil za njegovega sina, čeravno ni mogel zanikati, da bi bil Karel Artur visoko nadarjen.

Polkovnik je potem prosil Schagerstroema, naj kratek čas še ostane, ker bi rad z njim govoril o Karlini.

»Oprostite staremu možu,« je dejal, »da se vtika v Vaše stvari, gospod Schagerstroem. Kajpak, da sem slišal za vaše snubljenje gospodične Karlne in bi vam zavoljo tega rekel lahko le eno: mi tukaj v Karlstadu...«

Nenadoma je prenehal. Ena izmed hčer je se pojavila na pragu in boječe pogledala v sobo.

»Kaj je Jakobina? Ali je slabše?«

»Ne, ne nikakor ne, ljubi očka! Toda ljuba mama vprašuje po Karlu Arturu.«

»Mislim, da je še tam pri materi,« je odvrnil polkovnik. »Ne, že dolgo ni več pri njej. Pomagal je le, da smo jo prenesli na posteljo. Od takrat ga nismo več videli.«

»Poglej, če ni v svoji sobi,« je rekel polkovnik. »Prav gotovo je šel gor, da bi si slekel nedeljsko obleko.«

»Dobro, oče.«

Odcapljala je proč in polkovnik se je zopet obrnil k Schagerstroemu.

»Kje sem bil, ko sem prenehal, gospod industrijec?«

»Rekli ste, da vi tukaj v Karlstadu...«

»Saj res, da. Hotel sem reči, da smo bili mi tukaj v Karlstadu od prvega trenutka prepričani, da je Karel Artur naredil napako. Moja žena se je odpeljala v Korskyrko, da bi raziskala, kako je s stvarjo, in ugotovila je, da se mora vse skupaj...«

Spet je polkovnik nenadoma zastal. Tokrat se je na pragu pojavila gospa Areker, njegova omožena hčerka.

»Oče, ali res nisi videl Karla Arturja? Ljuba mamica stalno vprašuje po njem in se ne more pomiriti.«

»Reči slugu, da bi tudi jaz rad spregovoril z njim nekaj besed,« je odvrnil polkovnik.